

добити неколико кључних информација о онима за које су били највише заинтересовани.

Домаћини научног скупа су се својски потрудили да научни скуп оплемене додатним садржајима, атмосфером гостопримства, скромном али укусном српском трпезом, и више него пригодном и угодном сценографијом Музеја на отвореном – „Старо село Сирогојно“. Скуп је отворен уз многе ријечи добродошлице од стране чланова Организационог одбора, директорке Етнографског института др Драгане Радојичић, директорке Музеја на отвореном – „Старо село Сирогојно“ Светлане Ђалдовић-Шијаковић, затим уз ријечи представника САНУ, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, те локалне заједнице и иностраних пријатеља института. Нису изостали ни пријатни садржаји, попут представљања „Дружица“, вокалног састава Етнографског института, и презентације кратког филма аутора Јожеа Рехбергера Оргина. У галерији Музеја отворена је изложба слика академске сликарке др Петрије Јовичић и приређена изложба издања Етнографског института, коју је осмислила Биљана Миленковић-Вуковић, етнолог и библиотекар саветник.

Тиме су, можемо слободно рећи, „у оквиру свог научног поља“, организатори скупа показали колико за сваки успјешан дијалог – па и овај научни у Сирогојну – плодно тле стварају компетентност у струци и отвореност за идеје, руку под руку са лијепом ријечју, гостољубљем и људским контактом.

Ђурђина Шијаковић

Мали лексикони српске културе – Етнологија и антропологија

Прошле, 2017. године, у суиздаваштву Етнографског института САНУ и Службеног гласника, објављена је научно-стручна публикација *Етнологија и антропологија*, обима 455 страница, прва у серији издања *Мали лексикони српске културе*. Уредница издања је проф. др Љиљана Гавриловић, док је уредник едиције др Владимир Рогановић. *Мали лексикони српске културе – Етнологија и антропологија* изашао је у години обележавања седамдесете годишњице оснивања Етнографског института САНУ и реч је о пионирском подухвату у области етнологије и антропологије у Србији који попуњава недостатак свеобухватнијих лексикона и енциклопедија српске културе. Ауторски и уређивачки тим се прихватио захтевног посла – да у издању умереног обима и прикладној форми, како стручној тако и широј публици синтетички представи историјски развој етнологије и антропологије и укаже на нове приступе ове науке и њој блиских дисциплина. Овај лексикографски пројект представља интелектуално храбро настојање да се, из перспективе савремених научних тенденција, све оно што је „у обиљу важног најважније“ представи најширој јавности. Целокупан научни тим Етнографског института САНУ, чији ауторски текстови чине садржај издања, одлучили су да овом публикацијом буду обухваћени појмови „материјалне и духовне, и оне сасвим архаичне и универзалне, и оне специфично националне, али и оне савремене и интернационалне културе“. Број одабраних појмова је у корелацији са седамдесет година рада Етнографског института САНУ. У првој књизи нове едиције

Службеног гласника *Мали лексикони српске културе* (која за циљ има да региструје, афирмише и (ре)дефинише оне вредности које чине носеће тачке српског културног идентитета и стандарда, са нормативном функцијом у термилошкој и методолошкој научној и општедруштвеној употреби) представљено је седамдесет кључних појмова *културе* при чему се, као што је у предговору издања наглашено, сам појам културе „о чијем прецизном значењском одређењу, три века пошто је настао, истраживачи разних усмерења и одређења и даље живо дебатују“, овде схвата у најширем смислу: као „творевина изнад свих нужности и изнад свих корисности“.

Имајући у виду дугу традицију истраживања и акумулирано знање о култури, ауторски и уређивачки тим је добио нимало лак задатак: да успостави *критеријуме одабира* кључних одредница. Определујући се да у форми лексикона из непрегледне количине расположивих искуства представе оно знање које је у фокусу интересовања не само научног и стручног већ и ширег круга корисника, аутори су се, према речима проф. др Љиљане Гавриловић, научног саветника Етнографског института САНУ и уреднице тома, приликом избора појмова руководили, између осталог, и критеријумима репрезентативности и занимљивости. Др Владимир Рогановић, уредник и редактор у Лексикографској редакцији „Службеног гласника“ и уредник едиције *Мали лексикони српске културе*, у предговору издања наглашава да је, самим тим, публикација на корист најширем кругу читалаца: „научницима, као полазни корак и помоћно средство приликом истраживања, студентима и ученицима као синтеза и употребљив уџбеник, а заинтересованом читаоцу као узбудљива пречица ка обиљу културних феномена“.

Приређени наративи садрже драгоцене податке о традиционалној и савременој, сеоској и градској, елитној и популарној те већинској и мањинској културној стварности. Највећи је број *опитих појмова* који су важни за разумевање прошлости и садашњости етнологије и антропологије као науке, српске заједнице и културе у целини. Но, нису запостављени ни сви други релевантни појмови, тако да издање оставља утисак целовитости. Обрађене су и најзначајније етнолошке и антрополошке установе у Србији, многа дела, часописи и друга штампана издања, најважнији догађаји из прошлости, нематеријално културно наслеђе, предмети материјалне културе, битни етнографски елементи као и детаљи из свакодневице. „Не само ради сазнања, већ и као израз поштовања према њиховом раду“, нису изостављени ни биографски подаци о истакнутим српским етнологима и антрополозима. Необично детаљни, фактографски тачни и прегледни текстови, који у појединим одредницама надилазе лексиконски ниво и више су налик енциклопедијским, доносе опште податке какви се могу наћи и у другим изворима, али сваки појединачни дискурс има посебан значај, јер уједно истиче и специфичности њиховог разумевања у српској култури, као и историјат њихове обраде у српској етнологији и антропологији. Одређени наративи представљају и јединствене хронологије које су релевантне за стицање увида у развој појединих појава и пракси, концизно повезујући њихове почетне и савремене контексте. Увиди, информације и сазнања су приказани у по квалитету уједначеним текстовима, са одступањима у обиму појединих одредница који су логична последица природе проучаваних појава.

Појмове је требало представити лексикографски сажето, а уједно методолошки и композиционо доследно, што је за ауторе текстова био велики изазов, имајући у виду да дословно свака одабрана одредница може бити предмет засебних студија. Требало је, неретко, балансирати између различитих, каткад и опречних гледишта у тумачењу појединих појмова, а при томе уједно нагласити и њихово специфично значење у српском културном контексту. Један од начина да се што више података сажме и прикаже на једном месту (што издања лексиконског типа подразумевају), био је тај да се поред основног текста приложи и пододреднице и допунске информације графички одвојене од основног текста. Посебно важно је и то што сваку од одредница прати и попис релевантне литературе (било да су то књиге и/или стручни часописи домаћих и/или страних аутора) који представља „својеврсни путоказ заинтересованом кориснику“, пружајући најширем кругу читалаца могућност даљег и дубљег истраживања и сагледавања обрађиване материје.

Постојало је неколико начина да се уобличени материјал поређа у целовит наратив. Ауторски и уређивачки тим је одлучио да садржајне јединице разврста азбучним редом, што издању даје прегледност и омогућава да се књига из странице у страницу, из поглавља у поглавље, са лакоћом чита и прати.

У техничком погледу веома добро и атрактивно урађена публикација, илустрована је бројним цртежима и фотографијама чији су аутори: др Петрија Јовичић, Драган Боснић, др Небојша Газић, Тијана Јевтић, Олга Бенсон и Александар Дероко. Јединствени и специфични илустративни материјали пронађени су и у збиркама и документацији Етнографског института САНУ, Етнографског музеја у Београду и Музеја историје Југославије.

Пласирањем *Етнологије и антропологије* на „тржиште“ не само научно и стручно, већ и литературе намењене најширем кругу читалаца, корпус радова који произлазе из теоријског и аналитичког промишљања и проблематизирања културе у најширем смислу речи, постао је кохерентнији. Систематизоване, синтетизоване и дистрибуиране информације пружају могућност поузданог приступа општем (са)знању, уједно омогућавајући laku ојентацију унутар специфичног контекста, што приказану публикацију чини референтном тачком за сва будућа издања едиције *Мали лексикони српске културе*.

Бојана Богдановић

Сећање на сећања (8–30. новембар 2017. године, Галерија науке и технике САНУ)

Једна у низу манифестација којом је Етнографски институт САНУ прославио 70 година постојања јесте и изложба *Сећање на сећања* аутора проф. др Љиљане Гавриловић, научне саветнице Етнографског института САНУ и истраживача сарадника др Бојане Богдановић, МА Милана Томашевић и МА Милоша Рашића. Тема изложбе, чији је визуелни идентитет уобличила др Пертија Јовичић, научна сарадница Етнографског института САНУ јесте *теренско истраживање* у домаћој етнологији и антропологији у прошлости и данас. Прва изложба коју је од